

zborom, kar je deželnega. — Na to odgovorim: Avstrijska država obstoji iz več posameznih kraljevin in dežel, ki se niso nikdar v eno državno telo vtopile. Po tej avstrijski naravi je tudi oktoberska diploma, kakor sem popred razložil, dala pravico postavodajstva deželam, in le za občne stvari posrednje državnemu zboru. To je načelo, pravilo, po katerem se mora soditi, kaj da spada v državni in kaj v deželni zbor. Na tej poti pa ne pridemo do direktnih volitev, temveč po pravici trdimo, da le deželni zbori imajo pošiljati poslance v državni — posrednji zbor.

Gospod dr. Kaltenegger hoče direktne volitve dalje iz občnih državljskih pravic izvijati. Jaz se sopeset sklicujem na to, kar sem poprej od oktoberske diplome rekel. Vrh tega pa vprašam: ali nima vse ljudstvo pravico „voliti“, čeravno voli le v deželni zbor in posrednje po svojih poslancih v državni zbor. Če je še kaj pomanjkljivega o tem, moramo le razširiti pravico „voljenja“, česar mi tudi želimo, al pri naših nasprotnikih ne najdemo podpore, kakor bi bilo misliti in bi bilo dosledno, če govoré o državljskih pravicah, o neomejeni volilni pravici (allgemeines Stimmrecht), kakor je govoril gosp. dr. Kaltenegger.

Kar je še dalje gospod Kaltenegger rekel od malih reči, da zdaj poslanec ne more shajati več s poslom, da ne morejo ob enem zborovati državni in deželni zbori, to je bolj postransko, kar nima nobene take veljave, da bi se o tem dalje govorilo in tako se čas tratil.

Al naposled je vendar treba še ogledati motiv za direktne volitve, še pogledati in ozirati se na to — ker to v zvezi stoji — kako naša zdanja vlada o tem misli. Kakor so časniki pripovedovali, in mislim, da je to res, hoče vlada pri direktnih volitvah ohraniti obstoječe grupe, in liberalci, ki so hoteli te grupe odpraviti, so se vstrašili tega liberalizma ministerskega. (Veselost.) In spet je vrh peto pokazal, mi vidimo iz tega, da gre prav za prav za kaj družega, kakor za „liberalne“ ideje. *Direktne volitve gredo na to, da bi se deželni zbori spodkopali.* Kteremu to ni jasno, da, ako se enkrat direktne volitve vpeljajo, da se državni zbor po direktnih volitvah ustroji — in to sem slišal iz ust ministra, očeta direktnih volitev, ktereга nočem imenovati — bodo deželni zbori pred ali potlej onemogli; ta naj zapusti zbor, naj zapusti politično pot, ta naj vzame bukve pod pazduho in naj gré! (Veselost, živahna pohvala.) Nam ni mogoče tega raztolmačiti niti nas za to obvezeti, da bi mi sebi na zgubo pomagali, deželni zbor zatreti, da bi mi pustili v središču vladati parlamentu čez nas, kjer bi Nemci sklepali na pogin drugih narodov. Vsak nas, gospôda moja, ima toliko sočutja, toliko rodoljubja do našega naroda, da ne damo, da bi politično zginil; mi imamo toliko ljubezni do Avstrije, da jo svarimo, da, ako to izpelje, *se bode nezadovoljnost narodov širila, in ne bode več srečna Avstrija.* (Dobro.) Mi imamo dolžnost braniti ustavo deželnega zbora, vsaj smo obljubili, da hočemo jej zvesti ostati; ko bi jo mi od sebe vrgli, bili bi nehvaležni sinovi svojega očeta, deželnega zbora.

To pa rečem, da prememba državne ustave je važna stvar, al popolnoma se mora zgoditi. Cela ustava mora biti pregledana od vseh narodov, da se vsi zedinijo, ne pa, da se hočejo vpeljati direktne volitve in še to zatreti, kar je „avtonomije“ v naši ustavi. Čas je drag. Ako se samo s Čehi ne složi država, je velika nevarnost za Avstrijo. Ker pa ta stranka vendar tega ni zahtevala, se kaže očitno, da hoče vendar le še naravnost dalje centralizirati kakor do zdaj.

Tako je, dragi gospodje, ki hočete direktne volitve.

Mene pri tem le veseli, da vi, ki ste prestopili mejo, ste s tem izrekli, da se ima ustava preurediti, in bode se tudi premenila, a pa ne po vaši volji, ako bode čas ugodnejši, ker nam gre za Avstrijo. Ako pa na zadnje Vi zmagate, nastopila bode centralizacija in germanizacija. *Če pa smo mi Slovani vojsko zgubili in vi jo dobili, jo je zgubila z nami tudi Avstrija, — al Slovanstvo — ne!* (Dolgotrajna gromeča pohvala.)

Mnogovrstne novice.

* Čudna je res letošnja zima. V Lincu (gornje Avstrije) je 25. dne januarija pri 12 stopinjah gorkote deževalo s točo. — V Iselski dolini v Tirolih so pa vrh snega našli toliko deževnih črvov (glist), kakor sicer po toplem poletinskem dežju na mokrih zemljiščih.

* Draga živinska klaja. V Hörbrancu na Vorarlberškem je unidan nek kmet sicer zdravo in ješčo krave, ktero je po svojem očetu podedoval in dve leti imel, prodal mesarju, ki jo je zaklal in v avbici (3. želodcu) našel 30 srebrenih dvajsetic in pa en cekin. Oče tega kmeta ali pa sin sam morala sta pač imeti srebra in zlata kakor smeti.

Naši dopisi.

Iz Gorice 2. febr. — Zadnjikrat sem pisal, da se poravnava razpor v tukajšnji čitalnici; danes imam naznaniti, da je poravnana. Jez želim, da bi bil slab prorok dopisnik „Narodov“, kateri v št. 25. piše: „... da se (mlada stranka) ne bo mogla z efemernim mirom jako ponášati...“ Isti dopisnik imenuje poravnavo zidano „na peščena tla“. No, za zdaj imejmo njegovo sodbo za — njegovo in glejmo, da vsaj na neutralnem čitalničnem prostoru mir ohranimo. Če se to posreči, bomo videli, kaj dobodemo še za nameček. — Tudi še drugde — slišim — da so sinoči spravo obhajali. Izmed pevskega zbora v „Concordiji“ (tukajšnjem nemškem zabavnem društvu) se je bil pred letom ali kaj več, odcepil en del pevcev in napravil poseben „Sängerbund“, kateri si je rekrutoval udov neki tudi izmed slovenskih „moči“.*) Sinoči sta se oba zbora, stari „Concordia“ in oni odcepljenec spravila in spravo z večerjo pri „ogerski kroni“ slavila. Sprava, „concordia“ — to ste lepi imeni — ki bi lahko tudi še ktereга „naših“ očarali, kakor tega, pa tega že so. Podredni nameni, kakor so na priliko naši tesnosrčni narodni, morajo služiti višim uzorom liberalizma. V viših prostorih političkega ozračja je tista „höhere Einheit“, tista harmonija, ktere mi ubozi samo narodnjaki-pritlikovci vedno pogrešati moramo. Z očitnim oficioznim nemškutarenjem pri nas ne gre, zato je treba pošast slovenstva od strani prijeti. Če je res, da se sploh okrajci tikajo, tikajo se tudi neki naši narodnjaški okrajci z ustavaško nemškimi in — evo, zedinjenje, evo naravno prijateljstvo! To nič ne dé, da vidimo in slišimo včasih kak navidezen udarec drugih proti drugim. To je le nedolžno božanje. V glavni stvari so edini. Prosit! — V papirnici v Podgori se je zgodila včeraj grozna nesreča. En delavec se je preveč približal mašini, kolo ga je zgrabilo in raztrgalo. To je menda že druga taka nesreča v tisti fabriki.

Iz Trsta 1. sveč. — Živinska kuga črnica, ktera je v naši okolici zelo razsajala, je do dobrega ugasnila, a ne tako kozice, za kterimi še vedno bolehajo in mró

*) Zakaj ne? Vsaj umetnost je kozmopolitična.

ljudje, a ne tako zelo kakor kakor od začetka. Živinska kuga je napravila mnogo siromakov, kajti zgubili so mnogo živine, s katero so si kruh služili. Žalibog, da v celi okolici ni nobenega zdravnika. Magistratni zdravnik, slovenščine nezmožen, še manj pa zdravništva za živino je toliko kot nič. Oglasil se je sicer na moj razglas v „Novicah“ razumni živinski zdravnik g. F., da je zadovoljen le sem priti pod pogodbo, ktera bi se mu bila začasno lahko spolnila, al — ni se zgodilo. Naši sicer vrli okoličani imajo to slabo lastnost, da imajo malo volje skupno si pomagati; oni le vedno čakajo, kaj bo „očetovski“ magistrat jim naklonil, magistrat pa jim za vse njihove novce, ki mu jih znosijo v njegovo blagajnico, še vinarja ne odvrne, kakor sopet ta primerljivej kaže, da ne oskrbi vam sposobnega živino-zdravnika. Okoličani, kje je nekdanja vaša pogumnost? Delajte vzajemno, vsi za enega in eden za vse v zadevah svoje materialne in duševne koristi, ako nečete, da na mesto vaših sinov kedaj stopi oholi lahon, kteremu je pollaščenje najbolj pri srcu. Še je čas! ponavljajte dan za dnevom z mirno pa možato besedo potrebe svoje; vsaj še v kamen naredi kapljica luknjo, ako pogostoma na-nj pade, pravi starodavni pregovor.

Lonterščan.

Razdrto 1. sveč. (Srčno zahvalo) izrekujem prečastitima gospodoma J. Mesarju, župniku v Bohinjski Bistrici, in T. Kajdižu, župniku v Vodica, za prijazno podpiranje, s katerim sta mi pri potovanji in podučevanju o predivstvu preprijazno na roko šla.

Rih. Dolenec.

Iz Vipave 1. sveč. (Čitalnica združena s Sokolom) napravi v čitalnični dvorani dne 9. februarja na čast Valentinu Vodniku veliko besedo. Program besedi je: 1. „Mili kraj“, moški zbor, zložil A. Nedved. 2. Slavnostni govor. 3. Romanca iz opere „das Nachtlager von Granada“, samospev za tenor z glasovirom. 4. Deklamacija. 5. Kdo je mar? Veliki zbor s samospevi in spremljevanjem glasovira, zložil Ipavec. 6. Igra „Županova Micika“. Po besedi veliki ples z vojaško godbo. Začetek strogo ob 6½ uri zvečer. K tej slovesni besedi vljudno vabi odbor.

Iz Škofje Loke 31. jan. (Zmaga pri občinski volitvi) je naša! Čast in hvala možakom, ki so volili samostojno in ne plesali po trilarji Trillerjevem. Zmagali smo popolnoma v 3. in 2. razredu. Okrajni glavar gospod Derbič je iz Kranja sam prišel k volitvi; na obrazu se mu je bralo, da se je čudil velikemu številu in lepi edinosti volilcev v 3. razredu. Volitev se je vršila sila na tanko po §§. volilne postave. Zdaj tedaj se ne bode las v jajcu našel. Izvoljeni so bili v 3. razredu gospodje: Mohar, Jan. Sušnik, Val. Sušnik, Kasp. Golob — samo narodni možje; v 2. razredu gospodje: Jož. Kajba, Jan. Hafner, R. Naglič — tudi vsi narodnjaki, in pa gosp. Molinaro, dvomljiv. V 1. razredu so zmogli trije „liberalci“ čistega plemena, gospodje: Krener, Deisinger in Triller; gosp. Jurija Levičnika nočemo še popolnoma vvrstiti omenjeni trójci, kajti imé Levičnik in pa nemčur se po družih Levičnikih nikakor ne vjemata. — Da po takem v stari naši Škofji Loki nam je zopet zagotovljen naroden župan, je gotovo; željo le izrekamo očitno, naj bi gosp. Mohar, ki je že pokazal, da ima srce za blagor mestni, še ostal župan, kakor je dozda bil, če tudi z njim vred vemo, da županstvo ni nikjer na rožicah postljano.

Iz Kranja 27. jan. (Zahvala.) Za bolno pesnik Simon Jenkovo mater smo dobivali skoraj da iz vseh strani Slovenskega prijazne pripomoči. Prejeli pa smo: Od visokoročnega g. barona Anton Zois-a 10 gold., od g. dr. Razlaga 3 gold., od g. prof. Iv. Jesenka iz Trsta 2 gld., po sl. vrednistvu „Soča“ 7 gld., po gosp. prof.

Iv. Zupanu iz Reke: gg. Greg. Blaž 2 gold., Fr. Blaž 2 gold., prof. A. Mazek 1 gold. in prof. Iv. Zupan 1 gold.; skupaj 6 gold. Po gosp. Lambert Einspielerji iz Celovca 10 gold., po gosp. prof. M. Pleteršniku iz Ljubljane: gg. dr. Costa 2 gold., prof. Vavrů 1 gold., prof. Žakelj 1 gold., prof. Kandernal 1 gold., dr. Poklukar 1 gold., grof Barbo 2 gold., poslanec Tavčar 1 gold., poslanec Rudež 2 gold., poslanec Pintar 1 gld., stenograf Tanšek 1 gold. in prof. Pleteršnik 2 gold., skupaj 15 gold. Po Kamenškem rodoljubu: gospé Marija Karolnikova 1 gold., Alojzija Milohnoja 50 kr., Marija Podrekarjeva 1 gold., Ivana Grašekova 1 gold. in gospica Anka 50 kr. Gg.: dr. Samec 1 gold., Iv. Murnik 60 kr., Ant. Janežić 1 gld., Iv. Klander 30 kr., Strle 50 kr., Novak 30 kr., A. Fröhlich 30 kr., Bl. Muhovec 30 kr., 3 neimenovani skupaj 90 kr. in neimenovan 50 kr., skupaj 9 gold. 70 kr. Iz Kranja: gg. Drag. Šavnik 2 gold., Leopold Jugovic 1 gold., Ferd. Sajevec 1 gld., dr. Mencinger 1 gold., M. Pirec 1 gold., Karol Pec 1 gold., Iv. Reš 1 gold., A. Mežnarec 1 gld. in T. Zupan 3 gold., skupaj 12 gold., skupaj 74 gold. 70 kr. — Podpisani odbor je poslal svojega sočlana do bolne matere, da jej je osebno vročil navedeni znesek 74 gold. 70 kr. ter si dal prejem pismeno potrditi. Pri prejemi tolike podpore je pesnikova mati prosila vsem Vam, blagodušni daritelji, poročiti srčno njeno zahvalo z besedami: „Sedaj imam pa dosti denarja do smrti!“ Mili rodoljubi! Ginjenega srca se Vam zahvaljujemo v materinem imenu. Storili ste lepo delo, ker ko ste se matere spominjali, častili ste neumrlega pesnika našega Simona Jenka.

Odbor za Simon Jenkov spominek.

Šmartno pri Kranji 1. febr. — „Tagblatt“ omenja v dopisu iz Kranja 26. januarja nekega napada na cesti gredé od Labor proti Gaštejmu menda samo zato, da bi dokazal, kako malo, celó nič ni zdal jezuitovski misijon v tej fari. Prav veseli smo, da vsaj enkrat moramo „Tagblattu“ pritrditi. Res smo imeli presladko nado, da bode jezuitovski misijon vse, kar vse poravnal in poboljšal; al strašno smo se ogoljufali! Oh, jezuitovski misijon ni nič, kar nič zdal — pri vrazjih liberalcih! Jezuitovski misijoni pa tudi ne hasnejo tistim ne, ki zamaknjeni poslušajo liberalske in nemčurske pridige in so v zvezi z njimi. Mi se ponašamo in bahamo s takim možem krčmarjem, ki tiči še čez glavo v nemčurstvu, ter prisega na brado in brke generala Kranjskih liberaluhov; on je v rokah njihovih prav podobnih papirnatemu možiceljnu, kterega otroci na niti cukajo, da mora po njihovi volji brcati in ploskati. Smešni dokaz temu se tako-le pripoveduje: Uno leto je ta nemčurček, ves vnet podpisal prošnjo za ohranitev konkordata, in še celó srenjski pečat je to potrdil. To razodene nemčurskemu glavarju, ki ga pa ni nič kaj pohvalil. Zdaj se je moral pač kesati in kisati, da je molika žalil, kajti popravil je naglavni ta greh zoper nemčursko pokorščino s tem, da je, kakor se govori, o neki priložnosti izdihnil: „Ta je bila pa presneto falena!“ (namreč oni podpis za konkordat) in je postal potem popolnoma pokorjenec nemčurski, da bi se umil svojih pregreh popolnoma. Zato o priliki in potrebi rad tipa za žilo Slovence in duhovne, o volitvah na turški boben, da hočejo grofi in farji zopet desetino in tlako vpeljati itd., kakor ga kak nemčur pocuka, da brca z nogami ali ploska z rokami. Da poslušalcem takih pridig zraven vinčeka tudi kak debel cink nemčurske olike zoper papeža, njegovo posestvo itd. v srčice spolzi, se pač ni čuditi človeški slabosti. In prav iz take krčme gredoči pivci so oni napad storili. Da je pa voditelj tega napada bil tudi voditelj o stavi misijonskega križa, je liberaluška laž. Varnost se po deželi res zelo po-

greša, in čem več se liberalizma po vseh kotih in posebno po mestih prodaja in čem bolj se liberalizmu zoperstavlja duhovščina „luca“ in ovaja ali vladi ali škofiji, tem bolj se bode pogrešala varnost po deželi. „Od večih volov se učijo manjši“ je že starodavni latinski pregovor, kateri se dandanes čedalje bolj vresničuje!

Jež.

Iz Ljubljane. — Prošnja političnega društva „Slovenije“ o direktnih volitvah poslancev v državni zbor, sklenjena v občnem zboru 25. dne januarija in presvitlemu cesarju na Dunaj poslana, se glasi tako-le:

Vaše ces. kr. apostolsko Veličanstvo!
Najmilostivejši Cesar in Gospod!

S pravim veseljem in živo hvaležnostjo so Najvišjemu prestolu zvesto udani avstrijski narodi spomenske besede Vašega c. k. apostolskega Veličanstva čuli: Naredite mir med mojimi narodi.

Upali smo, da se bode to vzvišeno odločenje tem prej izpolnilo, ker je Vaše Veličanstvo izvolilo pozvati v svetovalstvo Svoje najvišje krone take može, katerim je bil lepi nálog dan, pomirjenje med narodi in deželami Habsburgske monarhije doseči.

Pričakovati smo smeli to tem prej, ker spoznavamo v diplomu od 20. oktobra 1860. l., ktero je Vaše Veličanstvo kot nepreklicljiv državni zakon slovesno proglasilo, zagotovljeno podlogo onega obnovenja avstrijskega cesarstva, v katerega okvirjih bi vsi stoletja skupaj živeči narodi, varovaje svoje narodne in zgodovinske pravice, razvijali se veselo in povzdignili skupno Avstrijsko domovino do moči, ki je njenega visocega poklica vredna.

Obžalujemo pak, da moramo vašemu Veličanstvu izpovedati, da se ta naša lojalna upanja niso izpolnila, temveč da se je pod sedanjo vlado Vašega Veličanstva moč in veljavo države slabeči razpor še pomnožil.

A naravnost nepregledno daleč bi ta razpor posegel, ako bi se izvršile zadnje dni priobčene namere o državnem Avstrijskem zastopu, kakoršne ima ena posamezna stranka naše velike domovine, — namere, ki potrjeno pravo deželnih zborov uničujejo, ravnopravnost avstrijskih narodov na korist one stranke škodujejo, in utrjujejo absolutno gospodstvo ene manjšine nad vsemi narodi in strankami, ki ne spadajo k tej posamezni stranki.

Slovenski narod, čegar sinovi so v neprestani zvestobi in udanosti za Najvišji prestol Vašega Veličanstva v tolikih bitvah navdušeno in pogumno krvaveli, ob mirnem času pa vselej zvesto svoje državljanske dolžnosti izpolnevali, — ne more se sprijazniti s takimi namerami tem manj, ker je jasno, da imajo ta cilj, Avstrijskim Slovanom najvažnejše državljansko pravo krati, namreč pravo pristojnega in pravičnega parlamentarnega zastopstva.

Ta krivica bi pa Slovence tem huje zadela, ker po nameravani volilni reformi bi imel pol drug milijon broječi slovenski narod s komaj dvanajstimi poslanci zastopan biti.

Vaše Veličanstvo! Vedno zvesti slovenski narod je živo prepričan, da očetovsko srce njegovega blagega in pravičnega cesarja vse narode in plemena z enako ljubeznijo objemlje. Iz tega trdnega prepričanja gledajo narodi s tem večjim zaupanjem k Vašemu Veličanstvu, ker hočejo ono protečo nevarnost odvrniti, ki je izražena v Vašem Veličanstvu že izročeni adresi češkega naroda, da bi se s to nameravano volilno reformo „dejanstvene razmere ustvarile, katere bi celo posredujoči oblasti Vašega Veličanstva zavire delati mogle.“

Vaše Veličanstvo!

V tem resnem času stopamo pred posvečeni prestol Vašega Veličanstva s spoštljivo prošnjo: naj izvoli Vaše Veličanstvo vsled Svoje vladarske oblasti ustaviti to ravnanje na pogubonosnem potu in v svetovalstvo Najvišje krone može poklicati, ki bodo na podlogi polne ravnopravnosti zaželeno spravo med narodi in deželami uresničili.

Bog ohrani, Bog blagoslovi Vaše Veličanstvo!

— Ravno to peticijo je sprejelo katol. politično društvo Ljubljansko v svojem občnem zboru 2. dne t. m. ter jo pokloni Njegovemu Veličanstvu. — Po došlih nam poročilih so po deželi, kjer so v „Slov. Nar.“ v slovenskem in v „Vaterl.“ in „Wanderer“ v nemškem jeziku že razglašeno peticijo brali, jako zadovoljni s tem, da ste politični družbi se bližali prestolu Njegovega Veličanstva in mu prespoštljivo v mirni pa odločni besedi razodeli, da prav v tem je narod slovenski „verfassungstreu“, ker noče direktnih volitev, katerih še celó decemberska ustava ne priznava. Povedalo se nam je od strani mnogih narodnih mož, da jim je ta peticija prav iz njihovega srca vzeta ter da to hočejo izraziti s podpisi.

— (Zmaga narodnjakov pri volitvah občinskih v Novem mestu in v Škofji Loki) je ustavovercem sapa zaprla. Kar tihi so; kajti Tagblattovskim širokoustnikom je to dejansk dokaz, kaj imajo pričakovati pri vseh družih volitvah, ki se pričakujejo na deželi. „Es jinge wohl, aber es jeht doch nicht“ — je Ertl rekel Schafferju.

— Preveselo novico imamo danes povedati našim bralcem. Gosp. dr. Costa, pod krilom pravične razsodbe državne sodnije, je rešil Kranjsko deželo plačila 337.211 gold. 72 kr., za ktere je Tržaški magistrat tožil našo deželo. To plačilo obsega stroške od leta 1853. do konca 1864. v porodnišnici in najdenišnici Tržaški za otročnice in nezakonske otroke (najdence), ktere je Tržaški magistrat štel za Kranjske. Kakor je našim bralcem že znano, je deželni odbor naprosil dr. Costo, naj gré kot zastopnik dežele naše na Dunaj, kjer je bil tožni dan oklican na 29. dne januarija pri državni sodnji. Dr. Costa je prevzel zeló težavno opravilstvo in se podal na Dunaj, od kodar se je zmagonosen včeraj vrnil. Z nami vred se bodo gotovo veselili vsi domoljubi in mu navdušeno klicali: „živio! kajti, ko bi bila pravda zgubljena in bi uboga naša dežela bila obsojena plačati 337.211 gold., kje neki bi jih bili vzeli, če tudi bi jih bili morali — kakor je dr. Grund, zastopnik Tržaškega magistrata, zahteval — plačevati v določenih obrokih s 6percentnimi obrestmi. — Z našo deželo vred ste pravdo dobili tudi Goriška in Isterska, ki ste tudi za enake stroške bile toženi: una za 38.124 gold., ktero je zastopal dr. Pajer, — ta za 55.577 gold., ktera ni imela nobenega zastopnika, ker dr. Amorosa ni prišel. Dr. Costa je deželo Kranjsko zagovarjal temeljito z vsemi dokazi, ki jih je bistra njegova glava le najti mogla, dr. Pajer je pa Goriško in Istro zagovarjal še z neko privilegijo za časa cesarice Marije Terezije, ki je porodnišnici in najdenišnici, da sprejema otročnice in najdence brezplačno, darovala 400 kampov zemlje in pa dac od vina iz Gorice in Istre v Trst pripeljanega. — Sodniji je predsedoval baron Ivan Apfaltrern; poročevalec je bil dr. baron Hye; sodniki so bili: dvorni svetnik Kiechl, M. Steyrer, bar. Resti Ferrari, dr. Dolenc kot namestnik dr. Zupana, ki o pravdi naše dežele se je zdržavati moral glasovanja, vitez Merkl, prof. dr. Heysler, grof Hardig, dr. Zemialkovski, dr. Habietinek in knez Cartoryski. V pondeljek je bila sodba oklicana, glaseča se na to, da ni nobenega

pravnega razloga, da bi se moglo toženim deželam plačilo nakladati. Oproščene so tedaj tega plačila. — Tako je dežela naša rešena groznega bremena, Goriška in Isterska pa tudi precej velikega. — Kdor pa bere celó kratka in mlačna poročila o tej pravdi v „Laibacherici“ in „Tagblattu“, temu se nehoté vriva vprašanje: ali niso ti ljudje, ki pišejo ta dva lista, „tiste gore listi“, ki so se te dni o kazinski gostilnici ešofirali zato, da ni mogoče, da ne bi dežela naša plačala! Vemo, da bi jim bilo to tako ljubo, da bi potem krivdo valili na narodno večino deželnega našega zastopa. Hvala sodnji, da je osramotila kazinske „sodnike“! — Zanimivo utegne biti našim bralcem zgodovino zvedeti te pravde, ki se je začela že pred 10 leti (1. decembra 1862. l.), končala pa še le 3. svečana 1873. — Tržaška c. kr. deželna vlada je namreč meseca julija 1862. leta naznanila deželnemu odboru Kranjskemu, da Tržaški magistrat zahteva od dežele Kranjske, Goriške in Isterske povračilo stroškov za oskrbovanje nosečih žensk in nezakonskih otrok v Tržaški porodnišnici in najdenišnici od leta 1853. in da v razpravo teh zadev želi, da pride za vsako teh dežel en zastopnik osebno v Trst. Shod ta je bil določen na 1. dan decembra leta 1862. pod predsedstvom pl. Conrada, ki je takrat bil c. kr. dvorni svetovalec v Trstu. Deželni odbor Kranjski je za svojega zastopnika odločil dr. Jan. Bleiweis-a. Predno se je on podal v Trst, je deželni odbor Kranjski v tej zadevi imel sejo 23. avgusta 1862. V tej seji je dr. Bleiweis iz mnogih postavnih določil dokazal, da Tržaški magistrat nima nikakoršne pravice, od Kranjske dežele zahtevati povračila za otročnice in najdenice, ker razmera, postavno izrečena, med posameznimi deželami je bila ta, da Tržačani so imeli v svoji porodnišnici in najdenišnici naše, mi v Ljubljani pa njihove ženske in otroke; s to vzajemnostjo smo bili bot v teh stroških. V tej seji je dr. Bleiweis prvičkrat sprožil misel, da v Ljubljani odpravimo najdenišnico, ki je toliko silnih stroškov vsako leto na deželo našo valila (leta 1871. se je dognala ta misel na veliko korist deželi). Deželni odbor je popolnoma pritrdil predlogu dr. Bleiweisovemu, naj v Trstu zagovarja to, da dežela Kranjska nič ne plača. S tem je šel v Trst; 1. in 2. decembra je bila ondi obravnana vpričo zastopnikov mestnega magistrata in vodje bolniškega in pa zastopnikov Kranjske, Goriške in Isterske dežele. Magistrat Tržaški je za Kranjsko deželo predložil strašanski račun od leta 1853. do 1862. z 328.872 gold. Ker je med temi bilo zaračunjenih 141.226 gold. samo za otroke Kranjske v očitno najdeniško zibelko (Findelwinde) položene, v ktere so otroke (nezakonske in zakonske) pokladale babe v Trstu, in je dr. Bleiweis vprašal gospode: kako da vedó, da je v to zibelko, kamor so se novorojeni otroci pokladali brez imena staršev in kraja, položenih bilo toliko Kranjskih otrok, se mu je odgovorilo: to smo preračunili po številu ljudstva na Kranjskem. Res, „knoštni“ računarji to! — Kranjska dežela ne bo plačala nič — s tem izrekom v zapisniku konferencije je zapustil Trst. In deželni zbor je v seji 26. marca leta 1863. enoglasno odobril postopanje dr. Bleiweis-a v Trstu. — Mislilo se je potem, ker veliko let ni bilo ne duha ne sluha več o tej Tržaški tirjatvi, da je pravde konec. Kar pa Tržačani lanske leto zopet začno starodavne tirjatve ponavljati in ker se jim deželni odbor ni udal z lepo, tožili so deželo pri Dunajski c. k. državni sodnji. Kakor smo gori povedali, je ta svojo sodbo izrekla. In tako je zdaj še le konec tej pravdi, ker višega mesta za daljo pritožbo ni.

— (*Vodnikov večer*) v čitalnici naši se je tudi letos kakor druga leta odlikoval v besedi in plesu: navdušilni govor g. Nollija, interesantna igra gospice Julije Steinerjeve na goslih in gospice Melanije Hohnove na glasoviru, ljubeznjivo petje g. Razingerja, krepki četverspev gospodov Medena, Trdine, Valentinčiča in J. Paternostra in velikanski zbor „Kdo je mar“ z orkestrom: vse je včiniilo gromovitni aplavs, ki je veljal tudi pevovodju, g. Valenti in priljubljeni naši umetnici gospej Šolmajerjevi. Al tudi plesi, posebno narodni „kolo“ in kotilijon pod vodstvom g. Juvančiča so povelicali veseli večer, ktere ga je s svojo nazočnostjo počastil deželni glavar vitez dr. Kaltenegger in so ga pozdravili dr. Costa iz Dunaja, gosp. Černy iz Prage in narodna čitalnica v Ribnici.

— (*Opereta „Izbujeni lev“*), ki jo je včeraj predstavilo dramatično društvo v gledišču, je bilo etuzijastično sprejeta.

— (*Repertoire slovenskega gledališča*) za mesec februar je: v nedeljo 9. svečana „Lumpaci Vagabund“, — v ponedeljek 17. svečana „Doktor in cesar“, burka s petjem v 2 dejanjih (novo) in „Dokler ni pravega“, opereta v 1 dejanji (novo), — pustno nedeljo 23. svečana „Čitalnica pri branjevki“, burka v 1 dejanji (novo) in „Kralj Vondra“. — V postu pa hoče dramatično društvo na oder spraviti dve izvirni resni igri gosp. Aleševčevi in še več družih resnih igrokazov.

— (*Lepih Ugoviskih ovac*) je gosp. Šolmajer nakupil na Koroškem 23 parov. Gospodarji, katerim je družba kmetijska pisala, da jih dobijo, naj pridejo hitro po-nje.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Njegovo Veličanstvo še ni dovolilo ministerstvu, da predloži volilno reformo državnemu zboru. Iz gotovega vira vemo, da se je stvar vnovič zasukala tako, da znana Poljska „resolucija“ ima pred priti v obravnavo državnemu zboru. Po takem je zopet od Poljakov osoda „reform“ odvisna; žalibog pa, da Poljaci so danes tako, jutri tako!

Česko. — Svečnični dan, od ktere ga so ustavoverci pričakovali in želeli prekucij v Pragi in na gori Žižki, da bi jih z vojaško silo zatrli, je pretekel mirno. Čeravno so slovanskemu narodu bili vsi tabori prepovedani, na kterih so hoteli izreči, da nočejo direktnih volitev, vendar ni bilo nikjer nobenega nereda. Čehi so tedaj spet pokazali, da spoštujejo postavne prepovedi, če tudi po njihovih mislih niso upravičene. Temveč pa podpisujejo po vsej deželi prošnjo rodoljubov Pražkih do cesarja, naj ne dovoli volilne reforme, s kratko besedo: „Mi podpisani pristopimo prošnji, ki so jo rodoljubi v Pragi poklonili Njegovemu Veličanstvu“.

Žitna cena

v Ljubljani 1. februarja 1873.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 6 fl. 20. — banaške 7 fl. 10. — turšice 3 fl. 60. — soršice 4 fl. 20. — rži 3 fl. 90. — ječmena 2 fl. 90. — prosa 3 fl. —. — ajde 3 fl. 10. — ovsa 1 fl. 90. — Krompir 1 fl. 90.

Kursi na Dunaji 4. februarja.

5% metaliki 68 fl. 80 kr. Ažijo srebra 107 fl. 85 kr.
Narodno posojilo 73 fl. 10 kr. Napoleondori 8 fl. 67 kr.